

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo
postmottak@kud.dep.no

Deres ref: 18/144-1

Høring – endringer i lov om kringkasting mv og tilhørende forskrifter

Vi viser til høringsbrev av 12. januar.

Norsk Redaktørforening (NR), som organiserer rundt 730 norske redaktører i alle typer medier, vil gjerne kommentere tre punkter i høringsnotatet:

- Kringkastingsrådet
- Forhåndsgodkjenning av nye NRK-tjenester – overføring av vedtakskompetanse
- Premiepresentasjon og sponsoridentifikasjon

1) Kringkastingsrådet:

a. prinsipielt

NRs prinsipielle syn er at Kringkastingsrådet bør avvikles i sin nåværende form. Rådet bryter etter vår mening med prinsippene i Redaktørplakaten og Lov om redaksjonell fridom i media, hvor det er forutsatt at eierne ikke skal gripe inn i redaksjonens frie vurderinger og redaktørens suverene rett til å redigere sitt medium. Ikke i noe annet større, seriøst og etablert mediehus ville det blitt akseptert at regjering og storting skulle oppnevne et «redaksjonsråd» som skulle behandle klager fra publikum og evaluere den frie journalistikken.

Fra tilhengerne av rådet argumenteres det med at rådet ikke har noen formell instruksjonsmyndighet overfor kringkastingssjefen og at ordningen derfor ikke er prinsipielt problematisk. Det mener vi er for lettvinnt. Et organ som møtes månedlig, oppnevnt av storting og regjering og hvor NRKs ledelse er forpliktet til å møte for å få «råd» om programvirksomheten, er etter vårt syn i strid med de prinsippene som ligger til grunn for Redaktørplakaten og mediefridomslova.

Selv om Stortingets flertall (Innst 178 S – 2015-2016) sluttet seg til tanken om å videreføre ordningen med et kringkastingsråd, mener vi det er skuffende at ikke departementet i større grad har problematisert nettopp de prinsipielle sidene vi her har påpekt.

Vi minner om merknaden fra Høyres og Fremskrittspartiets medlemmer i (daværende) kirke- og undervisningskomiteen på Stortinget da den gjeldende kringkastingsloven ble vedtatt. To av de tre nåværende regjeringspartiene fremførte da følgende i Innst.O.nr.7 (1992-1993) m lov om kringkasting:

«Disse medlemmer foreslår at kap. 7 i lovutkastet (§§ 7-1, 7-2 og 7-3) utgår i sin helhet. Etter disse medlemmers mening virker det unaturlig at man i en generell kringkastingslov

har et eget kapittel som regulerer underordnede og rådgivende organer i et enkelt kringkastingsselskap. Disse medlemmer mener at lovreglene om Kringkastingrådet og distriktsprogramrådene avspeiler NRK's tidligere monopolstilling som riksdekkende allmennkringkaster. I den nye mediesituasjon og etter at NRK er omdannet til en stiftelse, mener disse medlemmer at det ikke lenger er naturlig eller ønskelig at man i lovs form pålegger NRK en bestemt organisering og sammensetning av selskapets rådgivende organer. Både i NRK, TV 2 og den nye riksdekkende P 4 bør det være slik at selskapets styre har ansvar for at programvirksomheten drives i overensstemmelse med konsesjonsvilkår og Stortingets retningslinjer. Disse medlemmer mener derfor at selskapene bør stå fritt til å etablere de rådgivende organer man selv finner ønskelig, og at lovens krav når det gjelder NRK's rådgivende organer derfor bør oppheves.»

Etter vårt syn er dette en meget presis og prinsipiell oppsummering av hvorfor det – også sett fra et mediepolitisk ståsted – er uheldig å operere med konstruksjoner som kringkastingrådet.

I tillegg til de strengt prinsipielle innvendinger mot Kringkastingrådet som konstruksjon, kommer flere andre forhold:

- I utgangspunktet skal rådet, i følge kringkastingens § 7-1, primært «drøfte og uttale seg om hovedlinjene for programvirksomheten i Norsk Rikskringkasting». I tillegg kan rådet uttale seg i «programsaker» som kringkastingssjefen forelegger for rådet eller som rådet «finner grunn til å ta opp». Praksis fra de siste årene viser imidlertid at rådet bruker store deler av sin tid på å diskutere enkeltprogrammer og rent journalistiske og redaksjonelle vurderinger, helt ned på detaljnivå om journalistiske vinklinger, introer, programledernes klesdrakt og kroppsspråk osv.
- Oppnevning av medlemmer langs partipolitiske linjer skaper uklarhet med hensyn til hva rådet skal være og hvem det er til for. Oppnevningen av Julie Brodtkorp som ny rådsleder er et eksempel på dette. Brodtkorp var, inntil for kort tid siden, statsministerens nære medarbeider.
- Vi har flere eksempler på «dobbelbehandlning» av saker i Kringkastingrådet og Pressens Faglige Utvalg (PFU), og ser stadig at rådet behandler spørsmål som ligger innenfor dekningsområdet for Vær Varsom-plakaten og PFU. Det skaper uklarhet, og er – slik vi ser det – i strid med forutsetningene som lå til grunn da klagenemnda for kringkastingssaker i sin tid ble nedlagt. Poenget med å legge ned klagenemnda var å samle alle frie redaktørstyrte medier under den samme paraplyen, nemlig PFU. Det er uheldig når Kringkastingrådet, slik vi har sett eksempler på, som en reinkarnering av den nedlagte klagenemnda.
- Det faktum at rådet ikke har noen form for regelverk, retningslinjer eller lignende å forholde seg til, gjør at rådet ender opp med personlig synsing, uten faglig eller annen forankring. Det gjør selvsagt også at rådets synspunkter knapt blir tatt på alvor.

Sett i lys av dette er departementets høringsnotat skuffende lesning. Her foreslår departementet å videreføre ordningen i hovedsak etter dagens mønster. Det foreslås ingen endringer i mandatområdet – et punkt som har vært problematisert, blant annet av presseorganisasjonene. Derimot foreslås det en mindre justering når det gjelder oppnevning av medlemmer. I dag er det slik at Stortinget oppnevner åtte medlemmer og regjeringen seks. I forslaget tas det til orde for å endre dette slik at ti medlemmer oppnevnes av Stortinget, og fire (inkludert leder og nestleder) av regjeringen. Utover dette foreslås det ingen substansielle endringer. Man kan diskutere hvorvidt regjeringen reelt sett har oppfylt Stortingets bestilling i Innst 178 S (2015-2016): «Stortinget ber regjeringen foreslå avgrensning av Kringkastingrådets mandat, samt endring i oppnevning av medlemmer til Kringkastingrådet.»

Det siste kommer vi tilbake til under punkt c.

b. subsidiært

NRK er en offentlig finansiert allmennkringkaster. Det gir NRK noen ekstra forpliktelser, forpliktelser som NRKs ledelse er fullt innforstått med, og som det også gis tydelige signaler om gjennom NRKs styringsdokumenter. NRK håndterer mellom 150 og 200 000 henvendelser i året, gjennom blant annet Publikumsservice. I tillegg kommer tusenvis av henvendelser, meninger, gode ønsker og klager i blant annet sosiale medier. Nesten alle får svar, ifølge NRK selv, og kringkastingssjefen får en rapport daglig om hva folk som henvendte seg til NRK var opptatt av. Men det er altså et stykke vei derfra til en situasjon hvor kulturministeren, som er både politisk og regulatorisk myndighet og NRKs generalforsamling samtidig, også oppnevner halvparten av medlemmene i et råd som skal uttale seg om redaksjonelle spørsmål. Den andre halvparten oppnevnes direkte av politikerne på Stortinget. Dette mener vi er problematisk for NRKs redaksjonelle uavhengighet og ikke i tråd med prinsippet om armlengdes avstand mellom allmennkringkasteren og de folkevalgte.

Etter vårt syn ville det vært mer i samsvar med Stortingets bestilling fra Innst 178 S og dessuten sikre NRKs uavhengighet, dersom man tok inn en overordnet anvisning i NRK-plakaten. En slik anvisning kan «pålegge» NRK, det vil si kringkastingssjefen, å sørge for et godt system for håndtering av klager og henvendelser fra publikum, inkludert ordninger som gir rom for innspill og debatt om NRKs programvirksomhet. Poenget er at dette vil være en ordning som NRK selv administrerer, inkludert mandat og oppnevning. På den måten vil politikerne unngå å trække over grensene for innblanding i NRKs redaksjonelle virksomhet.

c. etter subsidiært

Dersom Stortinget, til tross for de tunge prinsipielle innvendinger som er fremført, skulle velge å opprettholde Kringkastingrådet i hovedsak etter dagens system, så må det – etter vårt syn – gjøres en tydelig endring i rådets mandat og virkeområde. Vi mener det i så fall må avgrenses klart mot klager og saker som hører inn under eller overlapper med PFUs virkeområde, det vil si rent presseetiske spørsmål, hvor det er anledning til å klage saken inn for PFU.

Departementets utredning avviser dette, utfra rene hensiktsmessighetsbetraktninger. Det heter i høringsnotatet at det vil kunne være «vanskelig å avgrense entydig mellom klager som gjelder medieetikk på den ene siden og klager som gjelder programvirksomheten i NRK på den andre». Selv om det tidvis kan være vanskelig å avgjøre om en klage faller inn under PFUs mandatområde eller ikke, mener vi at denne type avgrensingsutfordringer ikke kan anføres som begrunnelse for å avstå fra avgrensninger helt og holdent, slik departementet synes å gjøre.

Vi stiller også spørsmål til departementets resonnement i tredje kulepunkt under punkt 3.5:

«Med et absolutt pålegg om at Kringkastingrådet skal avstå fra å behandle saker som involverer medieetikk risikerer man at rådets mandat snevres inn og at terskelen for hva publikum kan klage til kringkastingrådet over innskrenkes.»

Departementet fremstiller det som om det ikke er ønskelig med en «innsnevring» av rådets mandat. Stortingets bestilling går imidlertid ut på akkurat det. Stortinget har bedt departementet «foreslå avgrensning av Kringkastingrådets mandat», jfr Innst 178 S. Vi kan ikke se at dette er i tråd med Stortingets uttrykte ønsker.

I fjerde kulepunkt hevde departementet at:

«Et slikt system vil kunne etterlate seg huller ved at man risikerer at legitime klagemål fra publikum verken blir behandlet av PFU eller drøftet i Kringkastingrådet.»

Vi er usikre på hvordan departementet definerer «legitime klagemål», men for ordens skyld gjør vi oppmerksom på at det også i dag er slik at langt fra alle klagemål fra publikum blir behandlet, verken i Kringkastingrådet eller i PFU. Kringkastingrådet står helt fritt med hensyn til hvilke

klager og henvendelser man vil ta opp til behandling. Dersom departementet ønsker et system hvor Kringkastingsrådet er *forpliktet* til å behandle alle klager fra publikum, så foreslår i realiteten departementet en helt ny og langt mer omfattende ordning enn dagens kringkastingsråd.

En avgrensning mot PFU vil være negativ og spesifikk, og fullt ut håndterbar etter vårt syn. Den vil også bare si noe om hva rådet *ikke* kan behandle. For øvrig står det rådet fritt – som i dag – å behandle de saker rådet måtte finne grunnlag for å ta opp. Det blir derfor ikke noe «hull» av en slik avgrensning, annet enn at rådet ikke skal drive behandling av presseetiske spørsmål som er overlappende med PFU.

2) Forhåndsgodkjenning av nye NRK-tjenester - overføring av vedtakskompetanse:

Den nå gjeldende ordningen med forhåndsgodkjenning av nye tjenester i allmennkringkasteroppdraget kom inn i kringkastingsloven i 2009. NR valgte da ikke å problematisere de mer prinsipielle sider ved et slikt system, og gjør det heller ikke nå.

Gitt at ordningen med forhåndsgodkjenning vil fortsette også i fremtiden, mener vi det er fornuftig at godkjenningskompetansen flyttes fra departementet til Medietilsynet, og dermed også en armlengde lenger unna

3) Premiepresentasjon og sponsoridentifikasjon:

Vi registrerer at departementet nå har erkjent at det ved lovendringen i fjor ble skapt en viss usikkerhet knyttet til spørsmålet om premiepresentasjon i radio, og at man derfor nå foreslår å endre §§ 3-6 og 3-7 i kringkastingsloven. Vi støtter denne endringen.

Vi støtter også forslaget om en viss oppmykning av tidsbegrensningsreglene for sponsoridentifikasjon ved lengre sendinger (f eks lange sportssendinger). Det er viktig for norske kommersielle allmennkringkastere å ha rammebetingelser og regelverk som ikke stiller dem i en ugunstig posisjon i forhold til internasjonale konkurrenter. Fra NRs side er vi, i denne typen spørsmål, primært opptatt av å opprettholde det klare skillet mellom redaksjonelt og kommersielt innhold.

Oslo, 2018-02-23

Med vennlig hilsen
for Norsk Redaktørforening

Arne Jensen
generalsekretær